

Đẩy mạnh đấu tranh chống tham nhũng - giải pháp đột phá trong xây dựng “thể trận lòng dân” hiện nay

ThS TRỊNH MINH THỂ

Học viện Chính trị; Bộ Quốc phòng; Email: trnhminhthe83@gmail.com

Tóm tắt: Xây dựng “thể trận lòng dân” là bài học kinh nghiệm quý báu, giữ vai trò quyết định xuyên suốt chiều dài lịch sử dân tộc ta. Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng ta đặc biệt quan tâm đến việc củng cố “thể trận lòng dân” trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong giai đoạn hiện nay, để tiếp tục củng cố, xây dựng “thể trận lòng dân” vững chắc, việc đẩy mạnh đấu tranh chống tham nhũng là một giải pháp đột phá nhằm không ngừng củng cố lòng tin của nhân dân với Đảng, Nhà nước, góp phần hiện thực hóa khát vọng phát triển đất nước Việt Nam hùng cường, thịnh vượng.

Từ khóa: thể trận lòng dân; chống tham nhũng; đấu tranh.

1. Vai trò của việc xây dựng “thể trận lòng dân”

Xuyên suốt chiều dài lịch sử dân tộc ta, việc xây dựng “thể trận lòng dân”, “quy tụ lòng người”, luôn là bài học kinh nghiệm quý báu đóng vai trò quyết định đến thắng lợi trong công cuộc dựng nước và giữ nước của dân tộc. Bởi lẽ “thể trận lòng dân” là cơ sở nền tảng, là yếu tố có ý nghĩa quyết định sự hưng thịnh hay suy vong của quốc gia, dân tộc, là thành lũy kiên cố nhất, vững chắc nhất để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. “Thể trận lòng dân” là chỗ dựa vững chắc, là niềm tin cho mọi cán bộ, chiến sĩ lực lượng vũ trang, các tầng lớp nhân dân vượt qua mọi khó khăn, thử thách để thực hiện thắng lợi nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, đó còn là yêu cầu, nội dung cơ bản của việc thực hiện “giữ nước từ khi nước chưa lâm nguy” trong tình hình mới.

Thực tiễn cũng cho thấy, trong lịch sử, dưới thời nhà Trần với chủ trương “khoan thư sức dân làm kế sâu rễ bền gốc là thượng sách giữ nước” là nhân tố quyết định để dân tộc ta ba lần đánh thắng quân xâm lược Nguyên - Mông; Nguyễn Trãi cũng đã nhận thấy rõ sức mạnh của nhân dân, “chở thuyền là dân, lật thuyền cũng là dân”, “lật thuyền mới biết sức dân như nước”, nhờ đó, khởi nghĩa Lam Sơn đã nhanh chóng giành thắng lợi. Trái lại, dưới thời nhà Hồ, lòng dân ly tán, trước họa xâm lăng mà trăm vạn người trăm vạn lòng thì dù có quân đông tướng giỏi, thành cao hào sâu, nhưng “dân không theo” thì công cuộc giữ nước của nhà Hồ khi đó cũng thất bại.

Trong thời đại mới, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt

quan tâm đến vấn đề “lòng dân”. Hồ Chí Minh đúc kết: “Ta được lòng dân thì ta không sợ gì cả. Nếu không được lòng dân thì ta không thể làm tốt công tác”⁽¹⁾, “Được lòng dân, thì việc gì cũng làm được. Trái ý dân, thì chạy ngược chạy xuôi”⁽²⁾. Người khẳng định: “Không sợ nghèo, chỉ sợ lòng dân không yên”⁽³⁾. Vận dụng, phát triển sáng tạo tư tưởng của Người về vai trò của quần chúng nhân dân trong giai đoạn hiện nay, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã khẳng định: “Làm hợp lòng dân thì dân tin và chế độ ta còn, Đảng ta còn. Ngược lại, nếu làm cái gì trái lòng dân, để mất niềm tin là mất tất cả”⁽⁴⁾.

Nhận thức sâu sắc vai trò của “thể trận lòng dân” trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, tại Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ tám khóa IX, mặc dù thuật ngữ “thể trận lòng dân” chưa được Đảng ta sử dụng, tuy nhiên, tư tưởng “dựa vào dân”, “đoàn kết toàn dân để tạo sức mạnh tổng hợp” luôn nhất quán, xuyên suốt trong đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng. Tại Nghị quyết Trung ương tám, khóa IX, Đảng ta đã khẳng định: “Sức mạnh của sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới chính là sức mạnh tổng hợp. Trong đó, sức mạnh bên trong của đất nước, sức mạnh của chế độ chính trị, sự trong sạch đội ngũ cán bộ và sức mạnh đại đoàn kết dân tộc là nhân tố quyết định”⁽⁵⁾. Đến Đại hội X, lần đầu tiên cụm từ “thể trận lòng dân” đã được Đảng ta đưa vào Văn kiện khi khẳng định: “Xây dựng thể trận lòng dân làm nền tảng phát huy sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc”⁽⁶⁾. Tiếp

theo đó, từ Đại hội X đến Đại hội XIII, tư duy của Đảng ta về xây dựng “thể trận lòng dân” trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, bảo vệ Tổ quốc đã thể hiện rất rõ và ngày càng được bổ sung, hoàn thiện. Đặc biệt, tại Đại hội XIII, Đảng ta đã rất quan tâm đến vấn đề này, khi nhắc tới 9 lần thuật ngữ “thể trận lòng dân” trong 2 tập của Văn kiện. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng khẳng định: Xây dựng “thể trận lòng dân”, thể trận quốc phòng toàn dân và thể trận an ninh nhân dân vững chắc làm nền tảng cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc⁽⁷⁾. Sự nhấn mạnh của Đại hội XIII về xây dựng “thể trận lòng dân” đã phản ánh tầm quan trọng đặc biệt, sự bức thiết của vấn đề này đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Để xây dựng “thể trận lòng dân” vững mạnh cần thực hiện một hệ thống giải pháp đồng bộ, trong đó đẩy mạnh đấu tranh chống tham nhũng là một trong những giải pháp đột phá. Bởi vì, mấu chốt của việc xây dựng “thể trận lòng dân” là quy tụ lòng dân tạo thành thể trận; an dân, dưỡng dân, phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân để chung tay xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Nhưng hành vi tham nhũng lại đi ngược lại, làm mất lòng tin của dân vào những người cầm quyền, vào Đảng, Nhà nước, vào chế độ; tham nhũng là “giặc nội xâm”, là mầm họa có sức lây lan nhanh chóng, trở thành đại họa, trực tiếp tạo ra sự bất bình của nhân dân dẫn tới sụp đổ của nhà nước. Tham nhũng cũng là một trong những nguyên nhân hàng đầu dẫn tới sự rối loạn nội bộ, mất chính quyền của nhiều đảng chính trị có lịch sử lâu đời, ở nhiều nước trên thế giới. Vì vậy, đẩy mạnh đấu tranh chống tham nhũng là cuộc đấu tranh tích cực, vì sự tiến bộ, được nhân dân đồng tình, ủng hộ, để giữ ổn định xã hội, giữ vững và củng cố lòng tin của nhân dân với Nhà nước, với chế độ, bảo vệ Nhà nước, bảo vệ chế độ, thúc đẩy phát triển kinh tế, tiến bộ xã hội; là giải pháp đột phá, then chốt trong xây dựng “thể trận lòng dân” bảo vệ Tổ quốc hiện nay. Chỉ có thực hiện thắng lợi công tác đấu tranh chống tham nhũng mới củng cố vững chắc “thể trận lòng dân”, qua đó, góp phần hiện thực hoá khát vọng phát triển đất nước Việt Nam hùng cường, thịnh vượng.

Đảng ta nhận định: “Tham nhũng, lãng phí trên một số lĩnh vực, địa bàn vẫn còn nghiêm trọng, phức tạp, với những biểu hiện ngày càng tinh vi, gây bức xúc trong xã hội. Tham nhũng vẫn là một trong những

nguy cơ đe dọa sự tồn vong của Đảng và chế độ ta”⁽⁸⁾. Vì vậy, không thể có đoàn kết, ổn định, phát triển đất nước nếu để cho nạn tham nhũng hoành hành. Chỉ có đấu tranh với tham nhũng, xử lý nghiêm khắc mọi hành vi tham nhũng mới củng cố, tăng cường được khối đoàn kết, thống nhất trong Đảng, củng cố lòng tin của nhân dân với Đảng, Nhà nước, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân xung quanh Đảng, Nhà nước. Đấu tranh chống tham nhũng là để bảo vệ kỷ cương phép nước, bảo vệ đạo đức, truyền thống văn hóa của dân tộc, bảo vệ công bằng, bình đẳng xã hội, bảo vệ môi trường thuận lợi, lành mạnh cho phát triển đất nước. Không chống tham nhũng, không ngăn chặn được tham nhũng thì kinh tế, dù có thể phát triển nhanh trong một giai đoạn, nhưng không thể phát triển ổn định, lâu dài, bền vững; chỉ có chống được tham nhũng thì mới phát triển được kinh tế nhanh, bền vững.

2. Thực trạng công tác đấu tranh phòng chống tham nhũng

Nhận thức rõ vấn đề trên, trong thời gian qua, công tác phòng chống tham nhũng ở nước ta được thực hiện quyết liệt với nhiều giải pháp đồng bộ, có hiệu quả. Nhiều vụ án tham nhũng lớn đã được đưa ra xét xử, điển hình như: vụ án xảy ra tại Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam (PVN) liên quan việc góp vốn 800 tỷ đồng của PVN vào Ngân hàng Thương mại cổ phần Đại Dương (Oceanbank); vụ án đánh bạc nghìn tỷ xảy ra ở Phú Thọ và một số địa phương; vụ án “Lợi dụng chức vụ, quyền hạn trong khi thi hành công vụ” xảy ra tại Công ty TNHH một thành viên Thái Sơn, Bộ Quốc phòng; vụ án “Vi phạm quy định về đấu thầu gây hậu quả nghiêm trọng; đưa hối lộ; nhận hối lộ; lợi dụng chức vụ, quyền hạn trong khi thi hành công vụ” xảy ra tại Công ty Việt Á và một số cơ quan, địa phương thời gian gần đây, v.v..

Tại Hội nghị toàn quốc tổng kết 10 năm công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực do Bộ Chính trị tổ chức ngày 30.6.2022 vừa qua, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ rõ: “Trong giai đoạn 2012 - 2022, cấp ủy, ủy ban kiểm tra các cấp đã thi hành kỷ luật 2.740 tổ chức đảng, hơn 167.700 cán bộ, đảng viên, trong đó có 7.390 đảng viên bị kỷ luật do tham nhũng; đã kỷ luật 170 cán bộ thuộc diện Trung ương quản lý, trong đó có 4 Ủy viên Bộ Chính trị, nguyên Ủy viên Bộ Chính trị; 29 Ủy viên Trung ương, nguyên

Ủy viên Trung ương; 50 sĩ quan cấp tướng trong lực lượng vũ trang. Riêng từ đầu nhiệm kỳ Đại hội XIII đến nay đã thi hành kỷ luật 50 cán bộ thuộc diện Trung ương quản lý (cao hơn gấp 4 lần so với nhiệm kỳ khóa XI và bằng gần một nửa số cán bộ cấp cao bị xử lý của nhiệm kỳ khóa XII), trong đó có 8 Ủy viên Trung ương, nguyên Ủy viên Trung ương, 20 sĩ quan cấp tướng⁽⁹⁾. Đây là một bước đột phá trong công tác kiểm tra, kỷ luật của Đảng.

Tuy nhiên, trong công tác phòng, chống tham nhũng hiện nay còn một số hạn chế, khuyết điểm nhất định như: việc xây dựng, hoàn thiện thể chế trong một số trường hợp chưa đáp ứng yêu cầu; một số bộ, ban, ngành, địa phương chưa có quyết tâm cao, chưa có sự chuyển biến mạnh. Việc tự kiểm tra, tự phát hiện và xử lý tham nhũng trong nội bộ, cơ quan, đơn vị còn là khâu yếu; tiến độ điều tra, truy tố, công tác phát hiện, xử lý tham nhũng ở địa phương, cơ sở còn hạn chế; tình trạng những nhiễu, tiêu cực, “tham nhũng vặt” vẫn xảy ra ở nhiều nơi gây bức xúc cho người dân, làm giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng, với chế độ.

3. Giải pháp đấu tranh phòng, chống tham nhũng, xây dựng “thể trận lòng dân”

Để tiếp tục đẩy mạnh công tác phòng, chống tham nhũng đạt hiệu quả, góp phần củng cố, xây dựng “thể trận lòng dân” vững chắc, cần thực hiện một số giải pháp cụ thể sau:

Một là, nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền, giáo dục về không tham nhũng, tiêu cực trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức

Đây là giải pháp có ý nghĩa hết sức quan trọng nhằm tạo sự chuyển biến tích cực trong nhận thức và trách nhiệm của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, thông qua đó, làm chuyển biến đồng bộ tất cả các khâu, các bước trong công tác phòng chống tham nhũng và là cơ sở để củng cố lòng tin của nhân dân với Đảng, với chế độ. Theo đó, trong giai đoạn hiện nay, cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục, giúp đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức thấm nhuần sâu sắc quyết tâm của Đảng, Nhà nước về phòng, chống tham nhũng; tuyên truyền, phổ biến Chiến lược quốc gia về phòng, chống tham nhũng, Luật phòng chống tham nhũng và các văn bản hướng dẫn thi hành, Luật thực hành tiết kiệm, chống lãng phí cùng những nội dung cơ bản của Công ước Liên Hợp

Quốc về chống tham nhũng... Qua đó, giúp họ xây dựng ý thức tự giác chấp hành, thực hiện nghiêm túc các quy định của Đảng và pháp luật của Nhà nước về phòng, chống tham nhũng, góp phần hình thành cho cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức “văn hóa tiết kiệm, không tham nhũng, lãng phí”⁽¹⁰⁾.

Công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về phòng, chống tham nhũng cần thường xuyên đổi mới, bằng nhiều hình thức phong phú, sinh động. Chú trọng công tác giáo dục đạo đức liêm chính đối với các đối tượng thông qua nhiều cách thức, trong đó đặc biệt là qua hệ thống giáo dục quốc dân. Ngoài ra, cần tăng cường tuyên truyền gương người tốt, việc tốt; tuyên truyền về những hình mẫu, tấm gương tích cực trong phòng, chống tham nhũng; tuyên dương, động viên những cán bộ, đảng viên liêm chính bằng các hình thức hỗ trợ và tạo thêm cho họ cơ hội phát triển; bảo vệ, khen thưởng, động viên những người dũng cảm đấu tranh chống tham nhũng để tạo sự lan tỏa trong cộng đồng, góp phần củng cố vững chắc niềm tin của nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của Nhà nước, qua đó góp phần củng cố vững chắc “thể trận lòng dân”.

Hai là, dựa vào dân, phát huy vai trò “thể trận lòng dân” trong phòng, chống tham nhũng

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Nhân dân ta có hàng chục triệu người, có hàng mấy chục triệu tai mắt, tay, chân. Nếu biết dựa vào nhân dân thì việc gì cũng xong”⁽¹¹⁾. Cho nên, cuộc đấu tranh chống tham nhũng muốn giành thắng lợi nhất thiết cần dựa vào dân, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, thực sự tin dân, gần dân, hiểu dân, tạo điều kiện tốt nhất cho nhân dân thực hiện quyền làm chủ của mình.

Để phát huy vai trò “thể trận lòng dân” trong phòng, chống tham nhũng, trước hết, cần tăng cường cổ vũ và tăng cường mối quan hệ gắn bó mật thiết giữa Đảng với nhân dân. Tiếp tục quán triệt và thực hiện nhất quán quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng, coi trọng nguyện vọng và lợi ích chính đáng của nhân dân. Tổ chức Đảng các cấp cùng với chính quyền địa phương và đội ngũ cán bộ, đảng viên cần làm tốt công tác dân vận, vận động nhân dân ở cơ sở, thực sự quan tâm, lắng nghe ý kiến của người dân để từ đó kịp thời tháo gỡ khó khăn, khắc phục những mâu thuẫn phát sinh trong nội bộ nhân dân trên cơ sở giải quyết hài hòa các mặt lợi ích. Đồng thời, báo chí và

các phương tiện thông tin đại chúng cần cổ vũ, động viên sự vào cuộc quyết liệt của cả hệ thống chính trị, huy động sức mạnh của toàn dân trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, “làm cho quần chúng khinh ghét tệ tham ô, lãng phí, quan liêu; biến hàng chục, hàng triệu con mắt, lỗ tai cảnh giác của quần chúng thành những ngọn đèn pha soi sáng khắp mọi nơi, không để cho tệ tham ô, lãng phí, quan liêu còn chỗ ẩn nấp”⁽¹²⁾.

Bên cạnh đó, cần đẩy mạnh thực hiện Quy chế dân chủ cơ sở, triển khai rộng rãi cơ chế “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”, đồng thời mạnh dạn thí điểm và nhân rộng các hình thức động viên nhân dân tham gia đấu tranh chống tham nhũng, tiêu cực, xử lý mọi thông tin của nhân dân cung cấp; nâng cao trình độ hiểu biết, ý thức trách nhiệm và tinh thần tự giác của nhân dân đối với sự nghiệp lành mạnh hoá, trong sạch hoá đội ngũ cán bộ, đảng viên và trong sạch xã hội, cũng như ban hành những quy định, cơ chế bảo vệ người dân trong cuộc đấu tranh này.

Ba là, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần và lợi ích thiết thân của đội ngũ cán bộ, đảng viên

Đây là giải pháp cần thiết, có ý nghĩa to lớn, tạo động lực cho cán bộ, đảng viên tích cực công tác và cống hiến. Bởi lẽ, một trong những nguyên nhân của hiện tượng tham nhũng, nhất là tham nhũng vặt xảy ra khá phổ biến trong thời gian qua là đời sống vật chất, tinh thần của đội ngũ cán bộ, đảng viên chưa tương xứng, mức lương của cán bộ, công chức thấp, buộc họ phải xoay xở kiếm thêm, kể cả bằng phương pháp sách nhiễu, vơ vĩnh khi có cơ hội. Hơn nữa, chỉ khi những động lực vật chất và tinh thần được bảo đảm, mỗi cán bộ, đảng viên mới thực sự yên tâm, phát huy hết khả năng, trình độ của mình, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Chính vì vậy, thực hiện giải pháp này, trước hết, cần hoàn thiện chính sách tiền lương và chế độ đãi ngộ để từng bước nâng cao đời sống vật chất, tinh thần và lợi ích thiết thân của đội ngũ cán bộ, đảng viên, bảo đảm thu nhập, tiền lương tương xứng với sự đóng góp, phù hợp với công sức, trí tuệ của mỗi người đã cống hiến. Qua đó, góp phần bảo đảm cho cán bộ, công chức không cần tham nhũng mà vẫn có đời sống trung bình khá trong xã hội. Thực hiện chính sách nhà ở và các chính sách xã hội khác; thiết thực chăm lo chu đáo đến hậu phương cán bộ, đảng viên;

ban hành các chế độ, chính sách tôn vinh, khuyến khích sự tận tâm thực hiện công vụ. Khen thưởng thích đáng về vật chất và tinh thần cho cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức làm việc tốt, tận tụy và trong sạch, tạo môi trường công chức lành mạnh theo nguyên tắc người liêm chính phải được lợi hơn người bất liêm. Có như vậy, mới tạo động lực thực sự cho cán bộ, đảng viên để họ yên tâm cống hiến Tâm - Trí - Lực trong công tác.

Như vậy, đấu tranh phòng, chống tham nhũng là cuộc đấu tranh gay go, phức tạp, lâu dài, nhưng liên quan trực tiếp đến vận mệnh quốc gia - dân tộc, sự sống còn của chế độ. Đẩy mạnh đấu tranh phòng chống tham nhũng là đẩy mạnh cuộc đấu tranh chống “giặc nội xâm” - một thứ giặc đặc biệt nguy hiểm, nó bào mòn dần lòng tin của quần chúng nhân dân đối với Đảng, với chế độ. Chỉ có đấu tranh với tham nhũng, xử lý nghiêm khắc mọi hành vi tham nhũng mới củng cố, tăng cường được khối đoàn kết, thống nhất trong Đảng, củng cố lòng tin của nhân dân với Đảng, Nhà nước, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân, qua đó, trực tiếp góp phần củng cố “thế trận lòng dân” vững chắc, góp phần xây dựng Đảng, Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp cách mạng và xứng đáng với niềm tin của nhân dân./.

(1), (3) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, Hà Nội, T.15, tr.142, 224

(2) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, Hà Nội, T.8, tr.163.

(4) Nguyễn Phú Trọng (2019), *Quyết tâm ngăn chặn và đẩy lùi tham nhũng*, Nxb. CTQG, Hà Nội, tr.80.

(5) Đảng Cộng sản Việt Nam (2003), *Tài liệu học tập Nghị quyết Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IX*, Nxb. CTQG, Hà Nội, tr.46.

(6) Đảng Cộng sản Việt Nam (2006), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb. CTQG, Hà Nội, tr.109.

(7), (8), (10) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, T.1, Nxb. CTQG, Hà Nội, tr.49, 93, 194.

(9) Phát biểu của đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tại *Hội nghị toàn quốc tổng kết 10 năm công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực*, *Tạp chí Quốc phòng toàn dân* điện tử, ngày 01.07.2022, 06:47 (GMT+7).

(11) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, Hà Nội, T.5, tr.498.

(12) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, Hà Nội, T.13, tr.419.